

lijkheid in de onderzochte landen echt zo gering was onder het communistische regime als Verhoeven beweert. Wat dat betreft had ik graag een vergelijking met enige westerse landen gezien. Als hij die had doorgetrokken was duidelijk geworden dat ook daar de inkomensongelijkheid de laatste jaren is gestegen. In hoeverre is de toegenomen inkomensongelijkheid in Oost-Europa nu toe te schrijven aan markttransitie en in hoeverre aan een globaliseringproces? Ook had ik wel wat meer bronnenkritiek willen zien. Wat is de kwaliteit van de data? De fluctuaties in figuur 5.3 (p. 95) en 5.4 (p. 96) geven te denken. Is het aannemelijk dat het aantal arbeidsongeschikten in Hongarije van 2% in 1993 steeg naar 20% in 1996 en vervolgens weer daalde naar 2% in 1998? Wat is er aan de hand? Verandering in regelingen? Slechte kwaliteit van sommige Hongaarse surveys? Maar dat gemopper laat onverlet wat de belangrijkste verdienste is van dit proefschrift. Door de meta-analyse en de gestapelde surveys is een strengere toetsing mogelijk geworden van de vigerende theorieën. Het concluderende en vooruitkijkende laatste hoofdstuk, dat heel strak is geformuleerd en ook erg informatief is, doet hopen op meer.

Wil Arts

Verwee, I., Ponsaers, P., & Enhus, E.
'Inbreken is mijn vak'. Textuur en praktijk van woninginbraak

Den Haag: Boom Juridische Uitgevers,
2007, 207 pp.
ISBN 978 90 5454 881 2

De misdaad en de misdadiger zijn belangrijke onderzoeksobjecten in de criminologie. Beide laten zich niet makkelijk kennen. De empirische criminologie gebruikt drie soorten bronnen van informatie: de politie (en andere rechtshandhavende instanties), de slachtoffers en de daders. Dat daders niet altijd overlopen van enthousiasme om over zichzelf en hun misdrijven uit te wijden zal weinigen verbazen. Het is dan ook geen geringe prestatie dat Isabel Verwee en haar co-auteurs Paul Ponsaers en Els Enhus inbrekers aan het praten hebben gekregen over zichzelf en over de door hen gepleegde misdrijven. Verwee verrichtte het veldwerk. Ze bezocht vier gevangenen in België en voerde daar semi-gestructureerde vraaggesprekken met 56 gedetineerden die veroordeeld waren voor woninginbraak. Zij sprak met hen over hun levensgeschiedenis, over het verblijf in de gevangenis en over hun motieven voor woninginbraak. Ze stelde ook vragen over het inbreken zelf, dus over wat, waar, wanneer, hoe en met wie. Hoe goed bereiden inbrekers de inbraak voor? Hoe kiezen ze hun doelwit? Hoe komen ze binnen? Hoe zoeken ze naar buit? Dragen ze wapens, en welke? Wat doen ze met de gestolen waar? Wat schrikt hen af? In België is dit de eerste keer dat onderzoekers uit de eerste hand informatie over woninginbraak verwerven. In Nederland is dit in 1991 een keer gebeurd. Alleen al hierom is dit onderzoek een zeer welkome aanvulling op de talrijke studies over woninginbraak die op politiecijfers of slachtofferenquêtes gebaseerd zijn. In het eerste inhoudelijke hoofdstuk, dat de titel *Conceptueel kader* draagt, beargumenteren de auteurs waarom zij gekozen hebben voor de door hen gevolgde inductieve werkwijze, waarbij op voorhand weinig aannames

gedaan worden omtrent de onderzochte materie, en waarbij een eclectisch gebruik van theorieën wordt voorgestaan. Daarna bespreken zij in vogelvlucht een aantal invloedrijke theorieën in de criminologie. Deze theorieën worden naderhand gebruikt om de woorden van de inbrekers te duiden. Veel van de besproken theorieën zijn overigens gericht op de vraag waarom sommige mensen misdrijven plegen en anderen niet. Dat beperkt soms hun bruikbaarheid als conceptueel kader in dit onderzoek, want het plegen van misdrijven is nu juist iets dat alle inbrekers met elkaar gemeen hebben en is dus geen kenmerk dat de ene van de andere respondent onderscheidt.

De laatste twee bladzijden van dit hoofdstuk zijn gewijd aan vergelijkbare studies naar woninginbrekers buiten België. Er worden er slechts drie genoemd, waaronder de bekende studie van Bennett en Wright (1984) die aan de wieg stond van dit soort onderzoek en duidelijk model heeft gestaan voor 'Inbreken is mijn vak'. Helaas wordt niet verwezen naar Nee (2003), die beknopt maar helder de belangrijkste studies op dit terrein ordent en samenvat.

De kern van 'Inbreken is mijn vak' is het bijna honderd bladzijden tellende hoofdstuk waarin de onderzoeksbevindingen worden beschreven en geïnterpreteerd. Het eerste deel is breed opgezet en gaat over de persoon van de inbreker, zijn of haar levensgeschiedenis, welke motieven er waren om in te breken, hoe men leerde inbreken, hoe men de gevangenschap beleeft en de toekomst. De uitspraken van de inbrekers worden geduid in termen van de eerder samengevatte theorieën. In het tweede deel gaat het over het inbreken zelf, over hoe men zich voorbereidt, welke doelwitten men zoekt, wanneer men

inbreekt, hoe men de woning binnenkomt, hoe lang men er blijft, wat men zoal steelt, enzovoorts. Hierover worden de inbrekers terecht veel aan het woord gelaten, maar is de theoretische interpretatie een stuk beknopter. Dat is begrijpelijk, want over de uitvoering van crimineel gedrag bestaan veel minder theorieën dan over de ontwikkeling van de bereidheid of geneigdheid tot crimineel gedrag.

In het korte daaropvolgende hoofdstuk worden enkele inconsistente onderzoeksbevindingen besproken. Daartoe rekenen de auteurs ook situaties waarin de inbreker iets vertelt dat niet in overeenstemming is met wat in zijn of haar strafdossier staat. Wat mijns inziens in dit hoofdstuk ontbreekt is een vergelijking met uitkomsten uit de omvangrijke literatuur over woninginbraak. De inbrekers in dit onderzoek zeggen kwetsbare groepen als armen en ouderen te sparen, maar slachtofferenquêtes vertellen een ander verhaal. De inbrekers van Verwee zeggen allemaal dat ze nooit of bijna nooit naar een eerder doelwit terugkeren, maar slachtofferenquêtes en politiecijfers laten zien dat herhaald slachtofferschap bij woninginbraak vaak voorkomt, en dat het daarbij meestal gaat om de dader(groep) die ook de initiële inbraak pleegde. De inbrekers zeggen dat technische preventiemiddelen zoals versterkt hang- en sluitwerk hen nauwelijks afremmen, maar de literatuur suggereert het omgekeerde. De inbrekers zeggen dat als een inbraak ergens niet lukt, ze elders hun heil zoeken. De empirische literatuur naar criminaliteitsverplaatsing zegt dat verplaatsing niet of nauwelijks optreedt, dus dat de daders bij geblokkeerde criminele mogelijkheden vaak een legaal alternatief zoeken in plaats van het delict elders te plegen. Dit soort

tegenspraken met de uitkomsten van ander dan het eigen onderzoek komen nauwelijks aan de orde. Juist door vergelijking van de eigen bevindingen met die van anderen kan meerwaarde ontstaan en wetenschappelijke vooruitgang geboekt worden. Het zou mooi zijn als de auteurs op termijn gelegenheid vinden om hun rijke onderzoeksmateriaal alsnog te spiegelen aan de bestaande literatuur op het terrein van de omgevingscriminologie en het etnografische onderzoek naar woninginbraak.

Misschien kunnen ze dan ook de curieuze titel 'Inbreken is mijn vak' heroverwegen. Deze is in lijnrechte tegenspraak met de bevindingen van de studie. De respondenten zijn allesbehalve trots op de door hen gepleegde inbraken; velen blijken woninginbraak te beschouwen als een minderwaardige vorm van misdaad waarop zowel in de bovenwereld als in de onderwereld wordt neergekeken. Weinigen identificeren zich dan ook met de term 'inbreker', en op de

vraag of zij inbreken als een 'vak' zien antwoorden ze dan ook overwegend negatief. Waarom een titel die het tegenovergestelde suggereert?

Deze kanttekeningen doen niets af aan de grote waarde van dit boek voor de Belgische en Nederlandse criminologie. 'Inbreken is mijn vak' is een belangrijke mijlpaal in het onderzoek naar woninginbraak in Nederland en België, vooral omdat het perspectief van de inbrekers zelf tot nog toe erg stiefmoederlijk bedeed was. Het onderzoek verdient lof en navolging.

Bennett, T. & Wright, R. *Burglars on burglary: prevention and the offender*, 1984, Aldershot: Gower.

Nee, C. (2003) Burglary Research at the End of the Millennium: An Example of Grounded Theory? *Security Journal* 16:37-44.

Wim Bernasco